

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش

عنوان

آسیب‌های فرهنگی فضای مجازی

بر بنیاد خانواده

و راهکارهای مقابله با آن از منظر

قرآن کریم و روایات اسلامی

استاد راهنما

حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمود اسماعیلی

نگارنده

اکرم صفری

سال تدوین

۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تصویر صورت جلسه دفاعیه

تحمیدیه

«وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّاجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا»^۱

سپاس بی‌کران پروردگار یکتا را که هستی‌مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به هم‌نشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه‌چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

^۱ سوره اسراء آیه ۸۰

تقديم به

محضر قطب عالمان امان

حضرت مهدي، حجت بن الحسن العسكري (عجل الله تعالى فرجه الشريف)

۳۹. _____، تحفه الأولیاء (ترجمه أصول کافی)، مترجم محمد، اردکانی، وفادار مرادی، محمد، مسعودی، عبدالهادی، ج ۳، چ ۱، قم، دار الحديث، ۱۳۸۸ ش.
۴۰. مانکوم، کوپر، «ایترنت: کمین اخلاقی»، ترجمه حمید مرتضوی و بتول جباریان، تهران، دانژه، ۱۳۸۸ ش.
۴۱. مصباح، محمدتقی، جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (قدس سره) ۱۳۹۱ ش.
۴۲. معین، محمد، فرهنگ معین، تهران، انتشارات ادنا، ۱۳۸۱ ش.
۴۳. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱ و ۱۴، چ ۱۰، تهران، دار الکتب الإسلامیة ۱۳۷۱ ش.
۴۴. میرباقری سید محمد مهدی، کالبدشناسی فرهنگی فتنه ۸۸، انتشارات کتاب فردا، ۱۳۹۲ ش.

مقالات:

۱. اسدی، امید، حسین نژاد، محمد «آسیب های فضای مجازی برای خانواده و راهکارهای مقابله با آن»، پرتال جامع علوم انسانی ۱۳۹۷.
۲. اسلامی، علی، جهانگیر، زهرا، «شبکه های اجتماعی مجازی آسیب شناسی روانی و فرهنگی در خانواده» پرتال جامع علوم انسانی، ۱۳۹۶.
۳. اشرفی، عباس، بروجردی علوی، مهدخت، رزمیان راضیه، «روابط خانوادگی از منظر تفسیر المیزان»، نشریات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۹۲.
۴. انصاری، حمید، رئیسی، موسی، موسایی، میثم، «بررسی تأثیر شبکه های اجتماعی مجازی بر تعاملات اعضای خانواده»، دوره ۱۱، شماره ۱۲، ۱۴۰۰.
۵. آذر، علی، «آسیب شناسی اجتماعی». تهران: انتشارات آگاه، ۱۳۹۵.
۶. آزادی، جواد، خط مشی فضای مجازی، شناسه ۶۳۲۵، مرکز رشد دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۸.
۷. بهشتی، احمد: «خانواده در قرآن»، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷.

۸. پاداشیان فرد، عزیزه، «رابطه بین تأثیرات منفی فضای مجازی و تربیت دینی خانواده‌ها» دانشنامه پژوهش‌های پژوهشکده باقرالعلوم، ۱۳۹۵.
۹. جلیلی، تورج، «مفهوم سایبر در تبیین و خلق فضای معماری»، اولین همایش ملی فناوری های نوین در علوم مهندسی، ۱۳۸۹ ش.
۱۰. حاجی، محمدعلی، «آسیب‌شناسی تربیت دینی، دانش‌نامه امام علی علیه‌السلام»، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۹.
۱۱. حسینی، اکرم، «تحکیم خانواده در آموزه‌های قرآن»، پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه، مجله کتاب زنان، شماره ۲۶، ۱۳۸۳.
۱۲. حسینی، سید نقی، «فضای مجازی از دیدگاه آیات و روایات» انتشارات سیمای فلق، ۱۳۹۶.
۱۳. خامنه‌ای، سید علی، «سخنرانی در جمع مردم خراسان شمالی»، ۱۳۹۱.
۱۴. خانی، علی نعیم الدین، «مدیریت فضای مجازی و مطالبات رهبری» پرتال جامع علوم انسانی، سال ۲۱، شماره ۸۰، ۱۴۰۱.
۱۵. خدا بخشی، وهاب، «سبک زندگی قرآنی در فضای مجازی؛ ضرورتی متناسب با ذائقه کاربران»، گروه فضای مجازی، ۱۳۹۲.
۱۶. رحمتی، حسینعلی، رحمتی، کوثر، «اخلاق اطلاعات فناوری از دیدگاه اسلام»، روزنامه همشهری ۱۳۸۹.
۱۷. رودگر، نرجس، «فمینیسم؛ تاریخچه، نظریات، گرایش‌ها، نقد» قم، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، ۱۳۸۸.
۱۸. رونقی، مرضیه، «آسیب‌های فضای مجازی» ۱۳۹۶.
۱۹. شجاعی، مسلم «نقش تربیت دینی در پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی» ۱۴۰۰.
۲۰. صبوری خسروشاهی، حبیب، «بررسی آسیب‌های اجتماعی اینترنت»، تهران، دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۶.

۲۱. فردرو، محسن و دیگران، جامعه و فرهنگ (مجموعه مقالات)، چاپ اول، تهران، آرون، ۱۳۸۰.
۲۲. قائمی نیا، علیرضا، فمینیسم و علوم اجتماعی در «ترجمه، تحلیل و نقد مجموعه مقالات دایره المعارف روتلیج؛ فمینیسم و دانش‌های فمینیستی» سر ویراستار حمیدرضا حسنی. قم: دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، دوم.
۲۳. لطفی، سجاد «کاربست نظریه فرهنگی فمینیسم در سیاست‌گذاری فرهنگی - دلالت‌های نظریه فرهنگی فمینیسم در خط‌مشی گذاری فرهنگی»، بی‌تا.
۲۴. محمدی محمدجواد، «فضای مجازی و نقض حریم خصوصی»، مجموعه مقالات فضای مجازی ملاحظات اخلاقی، حقوقی و اجتماعی، یونس شکر خواه تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۹۰.
۲۵. نوربخش، یونس، مولایی، محمدمهدی، «هرزه‌نگاری اینترنتی در ایران و نقش خانواده در کنترل آن» مجموعه مقالات فضای مجازی ملاحظات اخلاقی، حقوقی و اجتماعی، یونس شکر خواه تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۹۰.
۲۶. مشیر زاده، حمیرا مقدمه‌ای بر مطالعات زنان، تهران، وزارت علوم و تحقیقات و فناوری، دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۳.
۲۷. معرفت، محمدهادی، «عناصر کارآمدی فرهنگ از نگاه قرآن - مقاله ترویجی حوزه»، پرتال جامع علوم انسانی، شماره ۲۹، ۱۳۸۰.
۲۸. ملاحی، نجمه، «نقش آموزه‌های دینی اسلامی در پیشگیری از آثار مخرب فضای مجازی بر خانواده» پرتال جامع علوم انسانی، ۱۳۹۶.
۲۹. نظری، حسن، «مبانی نظری آسیب‌شناسی» تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۹۸.

نشریه:

۳۰. «مفهوم فضای مجازی در اصطلاح - سواد رسانه ای»، پایگاه جامع سواد رسانه، دانشنامه سواد رسانه، سایت Savaderesane.ir

۳۱. بی‌نام، «آسیب دینی و فرهنگی فضای مجازی» گنجینه معارف، اختصاصی حوزه، ۱۳۹۷.

۳۲. بی‌نام، «آسیب‌شناسی تأثیر فضای مجازی بر بنیان خانواده»، خبر گذاری جمهوری اسلامی، کد خبر ۸۴۵۶۱۵۸۴: روزنامه شهروند، ۱۴۰۰.

۳۳. بی‌نام، «ارزش‌های دینی فراموش‌شده؛ شکاف میان نسل دیروز و امروز»، خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، ۱۳۹۲.

۳۴. بی‌نام، «بایدها و نبایدهای استفاده از فضای مجازی از دیدگاه قرآن» کد خبر: ۸۹۴۰۴۴ تاریخ انتشار: ۰۹: ۵۵ - ۱۱ آذر ۱۳۹۹.

۳۵. منصوری، خلیل، محرمات فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی از نظر قرآن سرویس کیهان، کد خبر: ۲۰۷۵۷۰، ۱۳ دی ۱۳۹۹

۳۶. بی‌نام، حوراء. ماهنامه علمی، فرهنگی و اجتماعی زنان. دفتر مطالعات تحقیقات زنان. شماره بیست و هفتم، ۱۳۸۷.

پایان‌نامه:

۳۷. صحرایی اردکانی، کمال، آسیب‌شناسی فضای مجازی و راهکارهای کاربردی مقابله با آن از دیدگاه قرآن و روایات، دانشگاه آیت‌الله حائری میبد، علم‌نت، کارشناسی ارشد ناپیوسته، ۱۳۹۷

فصلنامه

۳۸. اقارب، محمدرضا، باقی، عبدالرضا، فوقی، سمانه «تهاجم فرهنگی و آسیب‌های آن به بنیان خانواده ایرانی، تحلیل دیدگاه مقام معظم رهبری»، فصلنامه علمی پژوهشی، خانواده‌درمانی، دوره ۴، شماره ۲، ۱۴۰۲ ه. ش.

۳۹. آذر کمند، احسان، رسانه و جنگ نرم، فصلنامه دین و رسانه، شماره هجدهم، ۱۸، ۱۳۹۹ ش

۴۰. پرچم، اعظم، علی بالایی، آسیه، «راهکارهای اخلاقی-قرآنی در ارتقای سواد استفاده از فضای مجازی در خانواده» فصلنامه علمی-ترویجی حوزه اخلاق، سال هفتم، شماره ۲۸، ۱۳۹۶.

۴۱. حاج محمدی، فرشته، حاج محمدی، سمیرا، «تأثیرات اخلاقی استفاده از فضای مجازی بر پیوند زناشویی و روابط فرزندان در خانواده» فصلنامه علمی-ترویجی در حوزه اخلاق، سال هفتم، شماره ۲۸، ۱۳۹۶.

۴۲. رحمتی، حسینعلی «ضعف سواد خانواده در استفاده از فضای مجازی و پیامدهای اخلاقی آن»، پرتال جامع علوم انسانی، ۱۳۹۶ فصلنامه علمی ترویجی در حوزه اخلاق سال ۷ شماره ۲۸

۴۳. قربانی محمدمهدی، علی رمضانی احمد، دارابی معصومه، «شناسایی و تبیین آسیب‌های فرهنگی فضای مجازی» دو فصلنامه مطالعات اسلامی آسیب‌های اجتماعی، دانشگاه شاهد، دوره ۱، شماره ۲، ۱۳۹۸

۴۴. کاظمی، ابوالفضل، شاهرودی، فاطمه، نوروزی، مجتبی، «راهکارهای تربیت دینی در فضای مجازی با تأکید بر آموزه‌های قرآن و سیره رضوی» فصلنامه فرهنگ رضوی، دوره ۵، ۱۳۹۶